

Nacht

Wanneer iemand zich aangetrokken voelt tot de nacht, roept dat vraagtekens op. Komt een dief niet meestal in de nacht? Worden veel mensen 's nachts niet overvallen door eenzaamheid? De nacht boezemt velen angst in. Wij monniken koesteren juist de nacht. Iedere dag begint voor ons in de laatste uren van de nacht.

Deze tijd wordt gebruikt om in alle stilte vrij te zijn voor God. Het voordeel van de nacht is dat niets ons afleidt. "Midden in de winternacht ging de hemel open" klinkt het in een traditioneel kerstlied. Het is telkens een bijzondere ervaring om vanuit het duister en de stilte het aanbreken van een nieuwe dag mee te maken. Het is alsof je het dagelijks weer lente ziet worden. Waken in de nacht wekt hoop. Het is de roeping van een monnik om een teken van hoop te zijn.

Deze *Kijk Koningshoeven* heeft 'nacht' als thema. Ons dagelijkse 'nachtofficie', om half vijf 's ochtends, spreekt veel mensen tot de verbeelding. Met Kerstmis krijgt ons nachtelijk waken een heel bijzondere lading. We komen dan samen om Jezus' geboorte te vieren. Hij werd mens in onze wereld als licht, leven en warmte. Het is de mensliefde van God die niet de doodse duisternis wil en ook niet de doodse stilte van de nacht noch doodse kou. Hij wil enkel leven. Zoek God en leef ook door de nacht heen naar de stralende dageraad van iedere dag!

Ik wens u namens alle broeders van Koningshoeven een Zalig Kerstfeest en een Zalig Nieuwjaar. Moge God het licht, het leven en de warmte van uw leven zijn!

Br. Bernardus Peeters
abt

'Beter kan je dag niet beginnen'

Jonathan Leenman, een student, was enkele jaren geleden in de donkere dagen vóór Kerstmis met twee vrienden in Koningshoeven. Ze woonden praktisch alle dagelijkse officies bij, te beginnen met het nachtofficie. Hij blikt terug op een van de nachtelijke vieringen.

Drie kwartier te vroeg, zo hadden we afgesproken, zouden we al in de kerk gaan zitten. Gewoon, om te kijken wat voor ervaring dat zou zijn. Nu goed, de drie kwartier werd ruim een half uur, maar de ervaring was er niet minder om.

STILTE

Een paar minuten voor vieren schuifel ik met een extra trui aan door de steenkoude kloostergangen, op weg naar het kerkgebouw. De diepe stilte die er toch al in het hele klooster hangt, wordt nog versterkt door de nacht. Even later zitten we met z'n drieën in de abdijkerk. Op ons inmiddels vaste plekje verplichten we ons om tot onszelf te komen, en vooral: tot God. Bij het luiden van de klokken ben ik in gedachten al bezig met het nachtofficie. In de dienst valt me de gebrokenheid van ons mensen extra op.

Het zingen gaat aan het eind van de nacht duidelijk moeizamer, en niet alleen bij mij. Ook merk ik dat ik me tijdens de dienst zelf moeilijker concentreer, puur vanwege het feit dat ik normaal nog een paar uur geslapen zou hebben. Maar los daarvan: het is heel bijzonder om daar met de monniken te zitten, als christenen bijeen om in stilte en gebed onze harten te verheffen tot God.

GROTER GEHEEL

Tijdens het nachtofficie ervaar ik sterk dat het samenzijn in stilte de verbondenheid enorm versterkt. De wetenschap dat je met een groep mensen in één ruimte met dezelfde dingen bezig bent, op een plek waar dat al jarenlang dagelijks gebeurt en waar God ook aanwezig is, maakt dat je je deel voelt van een groter geheel. Na de dienst is de dag aangebroken, hoewel het nog steeds even donker is. Maar de duisternis lijkt er niet meer toe te doen. Die is door ons samenzijn overwonnen. Beter kan je dag niet beginnen, besef ik, wanneer ik door de kloostergang naar mijn gastenkamer loop.

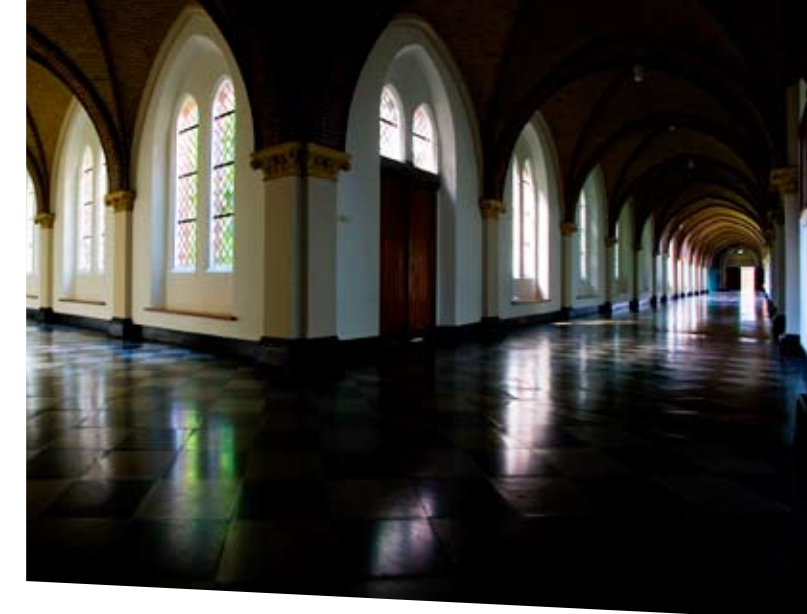
Kloosterrituelen Het nachtofficie

Volgens een oude kloostertraditie komen de monniken van Koningshoeven dagelijks zeven keer bij elkaar om te bidden. Het eerste 'officie', zoals het gezamenlijk gebed heet, vindt plaats om half vijf 's ochtends. Voor de abdijsbewoners is dit gebedsmoment van bijzondere waarde vanwege de eigen sfeer die het ademt.

Alleen 'strenge' kloosterorden als trappisten en kartuizers kennen het nachtofficie. De dienst wordt ook wel 'vigilie' genoemd, afgeleid van het Latijnse 'vigilare': 'waken', 'wachten'. Een andere aanduiding is 'metten'. Dit woord gaat terug op 'matutinum', 'ochtend', en houdt verband met de paaswake die oorspronkelijk eindigde bij het krieken van de dag, het moment van de ontmoeting van Maria met de Verrezenen. In die zin verwijst het nachtofficie naar "dé moeder van alle nachtwaken, de paaswake", zoals Augustinus het uitdrukt. De grondgedachte van de paaswake komt erin terug, namelijk het uitzien naar de morgen, naar het Nieuwe Leven, naar de heropstanding. En juist deze verrijzenis wordt in het tweede officie, de lauden, gevierd bij het opgaan van de zon, symbool voor de verrezen Heer.

Voorafgaand aan het nachtofficie en erna brengen de monniken vaak een tijd stil meditatief door in de gebedsruimte. De dienst begint met het zingen van: "Heer, open mijn lippen en mijn mond verkondigt uw lof" (psalm 51,17). Dit ene vers plaatst de hele dag in een bepaald licht. "Niet ik open mijn lippen maar Hij is het die mij doet spreken, zingen", legt een monnik uit. "De eerste keer dat ik 's ochtends echt mijn mond open en iets uitspreek en uitzing is het om Hem. Alles wat ik ben en doe, het is er dankzij Hem en ter ere van Hem. Dat is voor mij de betekenis van 'lof verkondigen'. Ik doe uiteindelijk niets ter ere van mijzelf, want dat vergaat als rook in de wind. Dat blijft niet. Dat heeft geen (eeuwigheids) waarde. Misschien zijn we daarin ook een teken voor de wereld. Een teken dat anderen erop attendeert dat alles van God komt en uiteindelijk naar Hem terugkeert."

De monniken worden elke dag door het luiden van een klok gewekt - beter gezegd 'opgeroepen' - om samen te komen. De klok waarmee elke dag begint en ook eindigt. Het is dezelfde klok die hen ook oproept om naar de andere gebedsmomenten te komen. Zeven keer per dag.

PARELTJES UIT DE REGEL VAN BENEDICTUS
BENEDICTUS VAN NURSIA (480-547) WORDT WEL DE 'VADER' VAN HET WESTERSE MONNIKENDOM GENOEMD. HIJ STELDE EEN REGEL VOOR MONNIKEN OP. DAARIN STAAT HOE HET ER IN EEN KLOOSTER AAN TOE MOET GAAN. EEN 'PAREL' UIT HET GESCHRIFT TER OVERWEGING.

"In de ruimte waar de broeders slapen moet er voortdurend tot aan de ochtend een lamp branden" (22,4)

DE LAMP VERWIJST NAAR ONZE ONAFGEBROKEN AANDACHT. WE STAAN ALTIJD KLAAR. WE ZIJN VOORTDUREND BEREID OM ONS TE LATEN ROEPEN. WE ZIJN VOORTDUREND BESCHIKBAAR OM OP DE VRAAG VAN DE ANDER EN VAN DE ANDER, GOD, TE ANTWOORDEN. VANDAAG DE DAG BIEDEN DE MODERNE COMMUNICATIEMIDDELEN ALLERLEI MOGELIJKHEDEN OM ANDEREN OP TE ROEPEN. MAAR VOOR ONS IS BESCHIKBAARHEID OM DE ANDER ONVOORWAARDELIJK VOORRANG TE GEVEN VAN EEN GEHEEL ANDERE ORDE. WE BESCHOUWEN HET ALS EEN ECHE DEUGD.

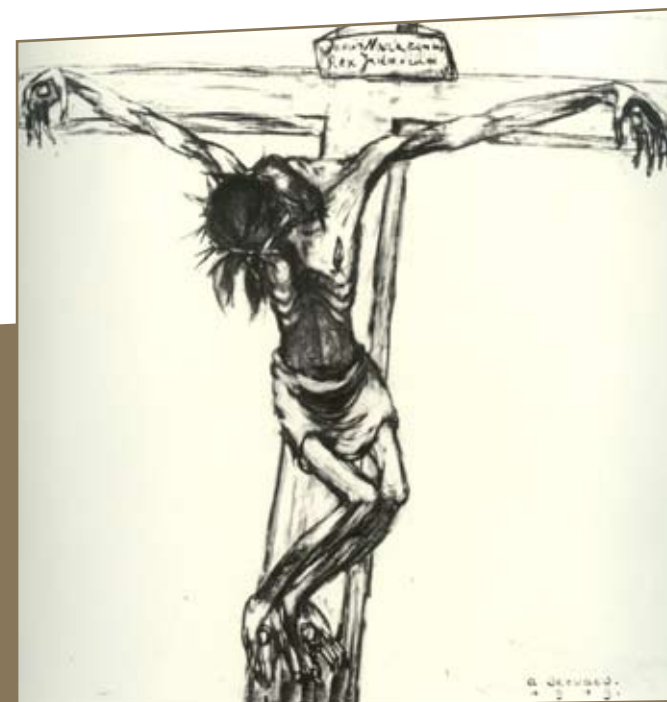
Abdijnieuws

KLOKZEGENING NIEUWBOUW KONINGSOORD

Abt Bernardus van Koningshoeven zegende op 3 oktober een nieuwe klok in op de plek waar een nieuwe abdij wordt gebouwd voor de trappistinnen van Koningsoord in Berkel-Enschot. Door de stadsuitbreiding van de gemeente Tilburg zien de zusters van het dochterhuis van Koningshoeven zich gedwongen om te verhuizen naar een omgeving die beter geschikt is voor het contemplatieve leven. Na een lange zoektocht is uiteindelijk gekozen voor een gebied bij het landgoed Johannahoeve in Arnhem aan de rand van de Veluwe. In de klokkentoren van het nieuwe klooster hangen de twee klokken uit Koningsoord, 'Lutgardis' en 'Gertrudis' geheten. De nieuwe klok, 'Benedict' genaamd, werd bij deze twee gevoegd "zodat oud en nieuw nu samen Gods lof zingen", aldus abdis Benedict van Koningsoord bij de zegening. De zusters hopen rond Pasen 2009 naar Arnhem te verhuizen. Ga voor meer informatie over de nieuwbouw naar www.koningsoord.org.

FOTO: HANS BROEKHUIZEN, DE GELDERLANDER

KRUISWEG UIT KONINGSHOEVEN IN GROTE KERK BREDA

Van Aswoensdag tot en met Pasen 2009 is in de Grote Kerk van Breda de beroemde maar tegelijkertijd omstreden kruisweg van de Vlaamse kunstenaar Albert Servaes te zien. De veertien afbeeldingen van het lijden van Jezus zijn afkomstig uit Koningshoeven, waar ze in de kloostergang hangen. Binnen de kloostermuren krijgen slechts weinigen de kunstwerken te zien. Omdat het in 2009 negentig jaar geleden is dat Servaes de kruiswegstaties vervaardigde, besloot de abdij de kunstwerken voor een breed publiek toegankelijk te maken. De kruisweg is een goed voorbeeld van het Vlaamse expressionisme en wordt gezien als een hoogtepunt in het werk van de diep-religieuze kunstschilder en tekenaar Servaes (1883-1966). De houtskooltekeningen laten Jezus' lijden in al zijn ruwheid en onmenselijkheid te laten zien. Het fel realistische karakter van de kruisweg viel niet in goede aarde bij de Rooms-Katholieke Kerk. Rome sprak een veroordeling uit en de staties werden uit het kerkgebouw verwijderd. Na vele omzwervingen kwam de kruisweg in de jaren vijftig terecht in Koningshoeven om na het opheffen van het kerkelijk verbod een plaats te krijgen in de kloostergang.

Handreiking

MONASTIEKE GEESTELIJKE BEGELEIDING

'Geestelijke begeleiding' is een vroegchristelijk, monastiek gebruik dat monniken vanaf de tweede eeuw in praktijk brachten en beschreven. Lange tijd was het enigszins in onbruik geraakt, maar tegenwoordig blijkt er sprake van een heropleving in kringen van religieuzen, in het pastoraat en binnen hulpverlenende beroepen. Bernardo Olivera, tot voor kort de generale abt van de trappistenorde, pakt in zijn boek *Licht op mijn pad: over geestelijke begeleiding* de draad van de oude monastieke traditie weer op. Hij put daarbij uit zijn jarenlange ervaring in de geestelijke begeleiding, als novicenmeester en als abt. De koppeling van theorie aan de praktijk maakt de uitgave tot een waardevolle gids die niet alleen interessant is voor monniken, maar voor al degenen die anderen begeleiden op hun geestelijke weg. Een zuster van het trappistinnenklooster Koningsoord in Berkel-Enschot heeft meegewerkt aan de Nederlandse vertaling van het oorspronkelijk in het Frans verschenen boek.

VRIJWILLIGE BIJDRAGE

Een jaar geleden verscheen het eerste nummer van *Kijk Koningshoeven*. De nieuwe, gratis kwartaaluitgave oogst veel waardering. Een groot aantal abonnees krijgt het blad thuis en in abdij en kloosterwinkel vindt het gretig aftrek. Help mee de onkosten te bestrijden en maak een vrijwillige bijdrage over (zie colofon) o.v.v. 'Kijk Koningshoeven'.

COLOFON

Kijk KONINGSHOEVEN IS EEN GRATIS KWARTAALUITGAVE VAN DE ABDIJ ONZE LIEVE VROUW VAN KONINGSHOEVEN. EEN VRIJWILLIGE BIJDRAGE ALS TEGEMOETKOMING IN DE KOSTEN IS WELKOM OP POSTBANKNUMMER 107 22 51, t.n.v. ABDIJ OLV VAN KONINGSHOEVEN. TOEZENDING PER POST IS MOGELIJK. ZIE CONTACTGEGEVENS VOOR AANMELDING.

REDACTIE: ABT BERNARDUS PEETERS (HOOFDREDACTEUR),
BROEDER DAVID BUTAYE, BROEDER WIGBERT VERSCHUREN,
PETER VAN ZOEST (EINDREDACTEUR)

CONCEPT & ONTWERP: HELDERGROEN, WWW.HELDERGROEN.NL

CONTACT: EINDHOVENSEWEG 3, 5056 RP BERKEL-ENSCHOT,
TEL.: 013 540 85 08, E-MAIL: KIJKKONINGSHOEVEN@KONINGSHOEVEN.NL
UITGEBREIDE INFORMATIE OVER DE ABDIJ IS TE VINDEN OP
WWW.KONINGSHOEVEN.NL

ISSN: 1875-3787

BERNARDO OLIVERA,
LICHT OP MIJN PAD:
OVER GEESTELIJKE
BEGELEIDING,
UITGEVERIJ AVERBODE,
AVERBODE 2008,
160 BLZ., € 16,50.
VERKRIJGBAAR IN
DE BOEKHANDEL,
DE KLOOSTERWINKEL
EN DE ABDIJ VAN
KONINGSOORD.

